Gofal Cymdeithasol **Cymru**
Social Care **Wales**

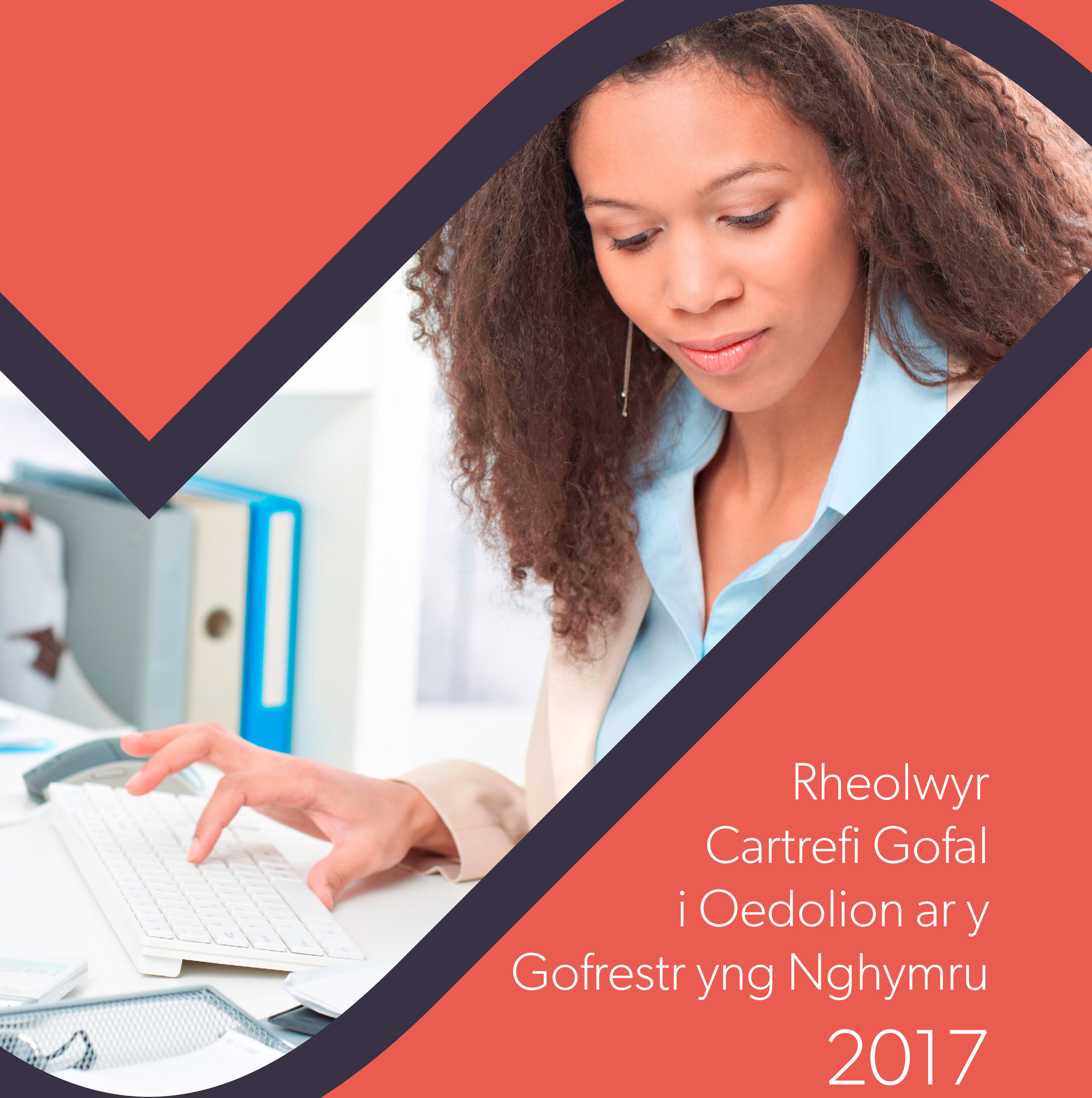

Rheolwyr Cartrefi Gofal i Oedolion ar y Gofrestr yng Nghymru 2017

Noddir gan **Lywodraeth Cymru**
Sponsored by **Welsh Government**

Gofal Cymdeithasol **Cymru**
Social Care **Wales**

Canllaw ac allwedd defnyddwyr

- Canllaw 'clicio a mynd' yw hwn sy'n eich galluogi i ddod o hyd i wybodaeth am destunau penodol yn gyflym ac yn uniongyrchol
- Mae'r dudalen gynnwys yn dangos beth mae pob adran o'r ddogfen yn ei gwmpasu. Cliciwch yr adran sydd ei heisiau arnoch, a byddwch yn mynd yn syth ati
- Trwy gydol y ddogfen, cliciwch ar unrhyw ddolen gyswllt at y wefan honno. Gallwch glicio ar y botwm ar unrhyw adeg i fynd yn ôl at y dudalen gynnwys

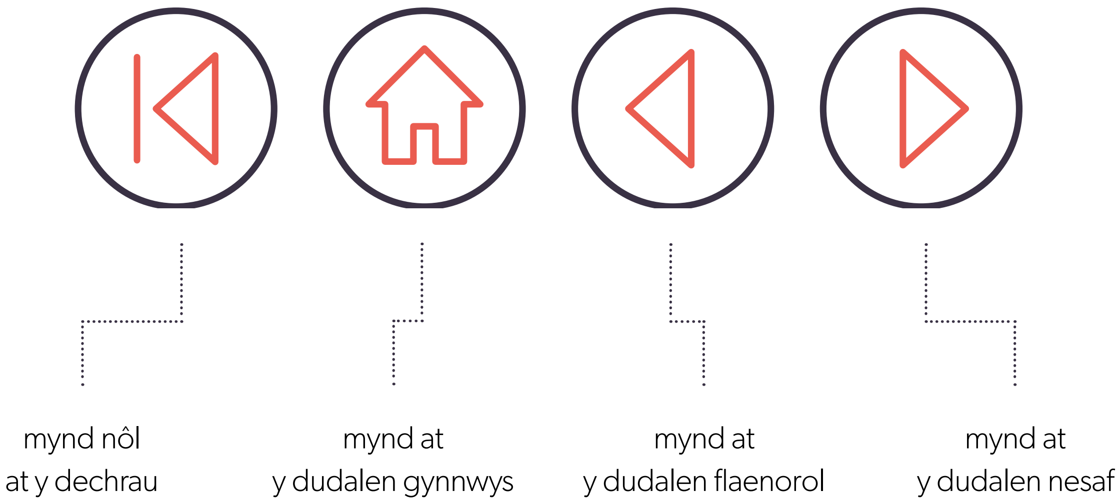

Cynnwys

1. Cyflwyniad 04

2. Crynodeb 04

3. Pwyntiau allweddol 05

4. Beth rydym ni'n ei wneud 06

5. Data a dadansoddiad 07

5.1 Rheolwyr sy'n ymuno ac yn ymadael â'r Gofrestr 07

5.2 Nifer y rheolwyr a gwasanaethau cofrestredig 09

5.3 Gwybodaeth am gyflogaeth 10

5.4 Cyfnod mewn swydd 14

5.5 Cymwysterau 15

5.6 Oed a rhywedd 17

5.7 Amrywiaeth a'r Gymraeg 18

1. Cyflwyniad

Dyma ein chweched adroddiad blynyddol ar reolwyr cartrefi gofal i oedolion yng Nghymru. Diben yr adroddiad yw rhoi sylwadau ar y data, craffu arno a chyhoeddi crynodeb ohono, fel bod gennym well dealltwriaeth o'r gweithlu.

Daw'r wybodaeth o Gofrestr Gweithwyr Gofal Cymdeithasol Gofal Cymdeithasol Cymru (y Gofrestr). Mae'r rheolwyr yn rhoi data i ni amdanynt eu hunain a'u cyflogaeth yn ystod y broses o wneud cais i gofrestru a pharhau i gofrestru gyda ni.

Ers 1 Hydref 2011, mae'n rhaid bod rheolwyr cartrefi gofal i oedolion yng Nghymru wedi cymhwyso a chofrestru gyda ni. Cyflwynwyd hyn gan Lywodraeth Cymru trwy Reoliadau Cartrefi Gofal (Cymru) (Diwygiadau Amrywiol) 2011.

Mae'r adroddiad hwn yn bwrw golwg ar y 1,218 o reolwyr ar y Gofrestr ar 1 Mehefin 2017 a newidiadau i'w cyflogaeth rhwng 1 Mehefin 2016 a 31 Mai 2017. Ni chafodd rheolwyr a oedd yn gwneud cais i gofrestru eu cynnwys.

Nid oes angen i weithwyr cartrefi gofal i oedolion gofrestru eto felly nid ydynt wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn.

2. Crynodeb

Ar gyfartaledd, mae rheolwyr cartrefi gofal i oedolion yn 49 oed, yn wyn ac yn fenywaidd. Mae dros draean ohonynt yn gallu rhywfaint o Gymraeg. Mae'r mwyafrif yn gweithio yn y sector preifat ac wedi bod yn eu swydd ers dros bum mlynedd.

Mae nifer y rheolwyr ar y Gofrestr wedi gostwng eleni ac mae trosiant wedi cynyddu. Mae trosiant o 15.4 y cant yn uwch nag oedd yn unrhyw un o'r adroddiadau blaenorol dros y pum mlynedd diwethaf ac mae'n uwch nag yn unrhyw rôl gofrestredig arall. Mae 37 yn llai o reolwyr nag yn 2014.

Mae'r data yn awgrymu bod 53 gwasanaeth lle mae swydd y rheolwr yn wag, sy'n golygu bod 4.9 y cant o wasanaethau heb reolwr. Roedd y canran yn y flwyddyn flaenorol yn 4.2 y cant. Mae nifer y gwasanaethau cofrestredig wedi gostwng 1.9 y cant yn y ddwy flynedd ddiwethaf. Mae hyn yn codi pryderon am argaeledd rheolwyr yn y sector.

Mae'n bryder o hyd bod rhai rheolwyr mewn swydd wedi methu cofrestru gyda ni. Roedd 37.3 y cant o reolwyr a oedd yn ymuno â'r Gofrestr yn cofrestru'n hwyr, gan eu bod wedi bod yn eu swydd am fwy na

12 mis cyn dyddiad yr adroddiad. Mae hyn wedi'i godi â rheoleiddiwr y gwasanaeth, Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC).

Mae gan bob rheolwr gymhwyster perthnasol ac, erbyn hyn, mae bron traean (31 y cant) yn dal Diploma Lefel 5 mewn Arweinyddiaeth ar gyfer Gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Rheolaeth Breswyl Oedolion) Cymru, sef y cymhwyster presennol sy'n caniatáu i reolwyr gofrestru. Dyma gynnydd o 24 y cant ers 2016.

Mae nifer y rheolwyr dros 60 oed yn parhau i godi ond mae'r oedran cyfartalog, sef 49 oed, yn gyson o hyd. Fodd bynnag, roedd bron i 60 y cant o'r rheolwyr newydd a oedd yn ymuno â'r Gofrestr o dan 45 oed. Mae 19.8 y cant o reolwyr yn ddynion, cynnydd o un y cant o gymharu â'r llynedd. Dyma'r ganran uchaf o ddynion a gawsom ar y Gofrestr erioed ac mae'n gynnydd o fwy na dau y cant o gymharu â 2013. Mae gallu'r Gymraeg yn parhau i godi.

3. Pwyntiau allweddol

- Roedd **1,218 o unigolion ar y Gofrestr** ar 1 Mehefin 2017. Roedd hyn yn ostyngiad o 3.6 y cant ers yr adroddiad blaenorol, o 1,263 ar 1 Mehefin 2016.

- Prif ffynhonnell y rhai a ymunodd â'r Gofrestr eleni oedd **rheolwyr yn dechrau mewn rôl newydd yn ystod y cyfnod hwn** (63 rheolwr, sef 42 y cant o'r rhai a wnaeth ymuno â'r Gofrestr).

- Y **sector preifat** sy'n parhau i gyflogi'r nifer fwyaf o reolwyr cartrefi gofal i oedolion.

- Mae **rheolwyr yn 49 oed ar gyfartaledd o hyd**; mae ychydig o dan hanner ohonynt (48.5 y cant) dros 50 oed ac mae 21.5 y cant yn 40 neu'n iau.

- Fe wnaeth **93.2 y cant** o bersonau cofrestredig ddisgrifio'u hunain yn **Wyn Prydeinig**, **Gwyn Cymreig** neu **Wyn Gwyddelig**.

4. Beth mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn ei wneud

Eleni, rydym ni wedi:

- Gweithio gyda Chymwysterau Cymru a chydweithwyr ar draws y sector i adolygu cymwysterau craidd a bydd y rhain ar gael i'w haddysgu ym Medi 2019.

- Bydd gan y cymwysterau newydd lwybr dilyniant hyd at Lefel 4 ar gyfer ymarfer a rheoli. Hyd nes byddant yn cael eu datblygu, byddwn yn cefnogi dyfarniad Camu at Reoli – rydym yn gwahodd ceisiadau am leoedd wedi'u hariannu ar gyfer Ionawr 2018

- Diwygio'r fframwaith sefydlu, i gyfrif am eich adborth; caiff ei lansio ar ddiwedd 2017 a'i roi ar waith o Ebrill 2018 ymlaen.

- Dechrau gweithio ar fframwaith strategol gyrfaoedd, recriwtio a chadw, sy'n cael ei lunio ar sail adborth o weithdai a gynhaliwyd mewn rhanbarthau ar draws Cymru.

- Rydym wedi darparu cyllid uniongyrchol ar gyfer dysgu a datblygu trwy Raglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol

Wrth symud ymlaen, rydym ar hyn o bryd yn ystyried strategaeth hirdymor y gweithlu ar gyfer y sector gofal cymdeithasol cyfan.

I ategu ein blaenoriaeth i wella gwasanaethau, rydym yn parhau i gyflwyno rhaglen i gefnogi arfer sy'n canolbwyntio ar ddeilliannau, gyda chymorth i weithwyr cymdeithasol, darparwyr gwasanaethau a chomisiynwyr yn 2017/8.

5. Data a dadansoddiad

5.1 Rheolwyr sy'n ymuno ac yn ymadael â'r Gofrestr

- Mae 1,218 o reolwyr wedi'u cofrestru

Tabl 1: Nifer y rheolwyr cartrefi gofal i oedolion ar y Gofrestr

Blwyddyn adrodd	Wedi ymuno â'r Gofrestr fel rheolwr cartref gofal i oedolion	Wedi ymadael â'r Gofrestr fel rheolwr cartref gofal i oedolion	Trosiant ar ffurf canran	Nifer y rheolwyr cartrefi gofal i oedolion wedi cofrestru ar 1 Mehefin	Newid net ers yr adroddiad blaenorol
2013	194	96	8.7%	1,201	4.9%
2014	176	122	10.2%	1,255	4.5%
2015	178	183	14.6%	1,250	-0.4%
2016	164	151	12.1%	1,263	1.0%
2017	150	195	15.4%	1,218	-3.6%

Tabl 2: Rhesymau dros ymuno â'r Gofrestr

	Nifer y rheolwyr				
Rheswm dros ymuno â'r Gofrestr	2013	2014	2015	2016	2017
Wedi dechrau swydd yn y flwyddyn ddiwethaf	44	49	58	69	63
Hwyr yn cofrestru. Wedi cofrestru am y tro cyntaf fel rheolwr cartref gofal i oedolion yn y flwyddyn ddiwethaf, ond wedi dechrau'r swydd dros flwyddyn yn ôl	79	53	53	53	56
Wedi cymhwyso yn ystod y flwyddyn ddiwethaf	56	53	55	34	22
Eisoes wedi cofrestru. Cofrestru'n ychwanegol fel rheolwr cartref gofal i oedolion	15	21	12	7	8
Eisoes wedi cofrestru. Wedi'i atal yn flaenorol.	0	0	0	1	1
Cyfanswm	194	176	178	164	150

- Dechrau rôl newydd oedd prif reswm rheolwyr dros ymuno â'r Gofrestr eleni (42 y cant o'r rhai a oedd yn ymuno).
- Roedd 37.3 y cant o'r rhai a oedd yn ymuno yn cofrestru'n hwyr; roeddent wedi bod yn eu swydd ers dros 12 mis cyn dyddiad yr adroddiad.

Tabl 3: Rhesymau dros ymadael â'r Gofrestr

	Nifer y rheolwyr				
Rheswm dros ymadael â'r Gofrestr	2013	2014	2015	2016	2017
Cofrestriad wedi pallu	21	29	75	76	108
Nid oes angen cofrestru ar gyfer y swydd bresennol	18	18	30	27	34
Ddim yn gweithio mewn gofal cymdeithasol yng Nghymru mwyach	20	26	21	13	17
Wedi ymddeol	14	19	18	16	14
Arall	2	10	14	5	10
Wedi newid rôl gofrestredig	17	17	19	3	7
Wedi'i Atal/Gorchymyn Atal Dros Dro	4	2	3	7	4
Pwyllgor Addasrwydd i Ymarfer wedi tynnu enw o'r Gofrestr	0	1	3	4	1
Cyfanswm	96	122	183	151	195

- Fe wnaeth mwy o reolwyr ymadael â'r Gofrestr (195) o gymharu â 2016 (151), sef cynnydd o 23 y cant.
- Cafodd dros hanner y rhai a wnaeth ymadael â'r Gofrestr (55.4 y cant) eu tynnu o'r Gofrestr am nad oeddent wedi cynnal eu cofrestriad, naill ai trwy fethu â gwneud cais i adnewyddu eu cofrestriad neu trwy beidio â thalu ffi flynyddol. Symud i swydd wahanol ym maes gofal cymdeithasol, lle nad oedd angen cofrestru, oedd y rheswm mwyaf cyffredin a roddwyd dros adael gan y rhai a ymadawodd â'r Gofrestr yn wirfoddol. Ymddeol oedd y rheswm a roddwyd gan 7.2 y cant o'r rhai a ymadawodd.
- Fe wnaeth Pwyllgor Addasrwydd i Ymarfer atal pedwar rheolwr a thynnu enw un rheolwr o'r Gofrestr. Rydym yn parhau i weithio'n agos gydag AGGCC ac mae llawer o ymchwiliadau bellach yn mynd yn eu blaen gyda gwybodaeth a ddarparwyd gan AGGCC, gydag arolygwyr yn dystion.
- O'r rheolwyr hynny a wnaeth ymadael â'r Gofrestr, roedd 46.7 y cant yn 50 oed neu'n iau ac roedd 53.3 y cant dros 50 oed.

5.2 Nifer y rheolwyr a gwasanaethau cofrestredig

Tabl 4: Nifer y rheolwyr wedi cofrestru a nifer y gwasanaethau cartrefi gofal i oedolion sydd wedi'u cofrestru gydag AGGCC

	2013	2014	2015	2016	2017	Newid net Mehefin 2016 i Fehefin 2017
Nifer y rheolwyr	1,201	1,255	1,250	1,263	1,218	-45
Nifer y gwasanaethau	1,138	1,131	1,108	1,100	1,087	-13

- Mae'r rhan fwyaf o'r rheolwyr ar y Gofrestr yn rheoli cartref gofal cofrestredig ar restr AGGCC, neu gartref gofal sydd wrthi'n cofrestru.

- Mae 49 ohonynt yn rheoli mwy nag un cartref gofal cofrestredig (pedwar y cant).

- Yn ogystal, mae gan 22 o reolwyr ail swydd yn rheoli gwasanaeth gofal cartref. Mae rhai rheolwyr hefyd yn dirprwyo mewn gwasanaeth arall fel rôl ychwanegol. Mae'r tablau isod yn cyfrif pob rheolwr unwaith ar gyfer eu prif swydd yn unig.

- Mae rhestr AGGCC o wasanaethau cartrefi gofal cofrestredig i oedolion yng Nghymru yn cynnwys 1,087 o gartrefi gofal:
  - 403 chartref gofal i oedolion hŷn (4.7 y cant heb reolwr),
  - 242 gartref gofal i oedolion hŷn gyda nyrsio (6.6 y cant heb reolwr),
  - 420 cartref gofal i oedolion iau (4.0 y cant heb reolwr),
  - 22 gartref gofal i oedolion iau gyda nyrsio (4.5 y cant heb reolwr).

- Mae nifer y gwasanaethau cofrestredig yng Nghymru yn gymharol sefydlog, ond mae wedi gostwng yn raddol 1.9 y cant yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, o 1,108 yn 2015 i 1,087 eleni.

- Mae 53 gwasanaeth lle mae swydd y rheolwr yn wag ac nid oes rheolwr wedi'i gofrestru gyda ni nac AGGCC.

5.3 Ble mae'r rheolwyr wedi'u cyflogi?

Tabl 5: Nifer a chanran y rheolwyr sydd wedi'u cyflogi neu sy'n hunangyflogedig mewn gofal cymdeithasol

	Canran a nifer y rheolwyr									
	2013		2014		2015		2016		2017	
Wedi cofrestru		1,201		1,255		1,250		1,263		1,218
Cyflogedig neu hunangyflogedig	97%	1,164	97.7%	1,226	97.3%	1,216	96.4%	1,218	95.2%	1,159
Cyflogaeth bresennol yn anhysbys, neu'n ddi-waith	3%	37	2.3%	29	2.7%	34	3.6%	45	4.8%	59

- O'r 1,159 o reolwyr sy'n gweithio mewn gofal cymdeithasol, roedd 15.4 y cant (178 rheolwr) yn hunangyflogedig.

Tabl 6: Rheolwyr a gyflogir gan y sector neu gan asiantaeth

	Canran a nifer y rheolwyr									
Sector neu asiantaeth	2013		2014		2015		2016		2017	
Preifat	80.4%	936	80.7%	985	81.7%	990	83.2%	1,013	83.2%	964
Awdurdod Lleol – Gwasanaethau Cymdeithasol	12.2%	142	12.0%	147	11.1%	134	10.0%	122	9.9%	115
Trydydd Sector	7.3%	85	6.8%	83	6.8%	82	5.9%	72	5.9%	68
Addysg neu iechyd AU/ AB	0.1%	1	0.2%	3	0.2%	3	0.7%	9	0.9%	10
Asiantaeth Recriwtio / Asiantaeth Cyflogaeth	0.0%	0	0.2%	3	0.2%	3	0.2%	2	0.2%	2
Cyfanswm nifer		1,164		1,221		1,212		1,218		1,159

- I raddau helaeth, nid yw canrannau'r rheolwyr sy'n gweithio ym mhob sector neu ar gyfer asiantaeth wedi newid rhyw lawer ers 2016. Y sector preifat sy'n parhau i gyflogi'r nifer fwyaf o reolwyr (83.2 y cant).

- Yn ystod y pum mlynedd diwethaf, mae canran y rheolwyr a gyflogir gan wasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol wedi gostwng 2.3 y cant yn raddol ac mae canran y rheolwyr a gyflogir yn y sector preifat wedi cynyddu 2.8 y cant.

Tabl 7: Math o swydd

Mae'r tabl isod yn rhestri'r teitlau swydd a roddwyd gan reolwyr

Math o swydd	2013	2014	2015	2016	2017
Rheolwr	939	911	915	915	869
Perchennog / rheolwr	(wedi'u cyfuno)	61	65	52	46
Dirprwy Reolwr / Rheolwr Cynorthwyol	91	107	108	103	101
Rheolwr Dros Dro / Rheolwr Cymorth	41	44	46	47	46
Rôl arall ar lefel rheolwr	36	27	14	29	31
Metron neu Nyrs Reolwr	53	46	39	33	26
Perchennog (nad yw'n rheolwr)	10	19	12	18	15
Cyfarwyddwr	-	-	4	8	12
Islaw lefel rheolwr	6	11	9	5	8
Nyrs	-	-	4	8	5
Cyfanswm	1,176	1,226	1,216	1,218	1,159

- Mae nifer y teitlau swydd rheolwr a pherchennog/rheolwr wedi gostwng flwyddyn ar ôl blwyddyn ers 2014.

Tabl 8: Nifer y rheolwyr ym mhob awdurdod unedol yng Nghymru

Awdurdod Unedol	Nifer y gwasanaethau	Nifer y rheolwyr	Nifer y rheolwyr fesul 10,000 o boblogaeth
Sir Gaerfyrddin	89	101	5.4
Abertawe	97	100	4.1
Caerdydd	94	96	2.7
Sir Ddinbych	77	75	7.9
Rhondda Cynon Taf	59	69	2.9
Conwy	75	68	5.8
Sir Benfro	63	66	5.3
Gwynedd	51	62	5.0
Castell-nedd Port Talbot	45	61	4.3
Caerffili	55	52	2.9
Casnewydd	37	49	3.3
Wrecsam	42	48	3.5
Bro Morgannwg	40	44	3.4
Powys	42	42	3.2
Pen-y-bont ar Ogwr	35	35	2.4
Sir y Fflint	34	33	2.1
Sir Fynwy	34	33	3.6
Ynys Môn	30	32	4.6
Torfaen	24	28	3.0
Ceredigion	25	26	3.5
Merthyr Tudful	19	20	3.3
Blaenau Gwent	20	16	2.3
Y tu allan i Gymru	dd/b	3	dd/b
Cyfanswm	1,087	1,159	Cyfartaledd cyffredinol 4.5

- Sir Gaerfyrddin sydd â'r nifer uchaf o reolwyr am y tro cyntaf. Roedd gan chwe awdurdod lai o reolwyr na gwasanaethau wedi'u cofrestru.

- Nifer y rheolwyr fesul 10,000 o bobl ar draws Cymru gyfan yw 4.5. Yr awdurdodau unedol gyda'r nifer uchaf o reolwyr fesul 10,000 o bobl yw Sir Ddinbych (7.9), Conwy (5.8), Sir Gaerfyrddin (5.4) a Sir Benfro (5.3). Y siroedd â'r nifer isaf o reolwyr fesul 10,000 yw Sir y Fflint (2.1), Blaenau Gwent (2.3), Pen-y-bont ar Ogwr (2.4) a Chaerdydd (2.7).

5.4 Cyfnod mewn swydd

- Ar gyfartaledd, roedd rheolwyr wedi bod yn eu swydd bresennol yn 2017 ers 8 mlynedd, sydd heb newid o'r llynedd.

Tabl 9: Cyfnod yn y swydd bresennol

	Nifer a chanran y rheolwyr				
	2013	2014	2015	2016	2017
Wedi newid i swydd arall o fewn y flwyddyn ddiwethaf	7.7% (92)	12.1% (152)	15.2% (190)	11.2% (136)	10.3% (125)
Wedi newid i swydd arall o fewn y ddwy flynedd ddiwethaf	19.2% (231)	21.9% (275)	27.9% (349)	25.7% (313)	22.7% (274)
Yn y swydd bresennol ers pum mlynedd neu fwy	51.5% (618)	50.7% (636)	47.7% (596)	49.6% (604)	50.8% (614)
Yn y swydd bresennol ers dros 10 mlynedd	27.4% (329)	27.3%(343)	25.7% (321)	27.6% (336)	27.5% (332)

- Fe wnaeth canran y rheolwyr sydd wedi newid swydd yn ystod y 12 mis diwethaf ostwng i 10.3 y cant, yn is nag yn y tair blynedd ddiwethaf.

- Fe wnaeth canran y rheolwyr sydd wedi bod yn eu swydd bresennol ers dros 5 mlynedd gynyddu 1.2 y cant, ond fe wnaeth y canran yn eu swydd ers dros 10 mlynedd aros bron yn union yr un fath.

- Lle'r oedd y rheswm dros newid yn eu cyflogaeth yn hysbys, roedd 40.5 y cant o'r rheolwyr wedi symud i gyflogwr newydd ac roedd 38.6 y cant wedi newid swydd neu leoliad gwaith o fewn yr un sefydliad.

5.5 Cymwysterau

Ffigur 1: Cymwysterau

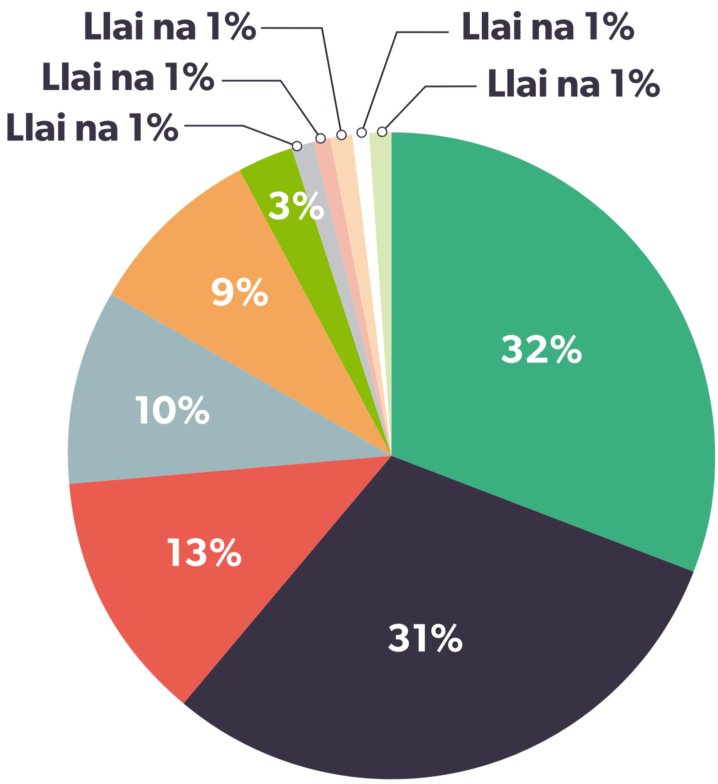

- Dyfarniad Rheolwr Cofrestredig
- Lefel 5 LHSCS (Rheolaeth Breswyl Oedolion)
- NVQ 4 Arweinyddiaeth a Rheolaeth ar gyfer Gwasanaeth Gofal
- NVQ 4 Rheolaeth
- NVQ 4 Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Oedolion)
- NVQ 4 Gofal
- NVQ 4 Rheolaeth ac NVQ 4 Gofal neu Iechyd a Gofal Cymdeithasol
- Cymhwyster gwaith Cymdeithasol
- Cymhwyster cyfatebol arall
- Cymhwyster gwaith cymdeithasol a chymhwyster rheoli
- Nyrs Lefel Gyntaf a Rheolaeth

Tabl 10: Cymwysterau

	Nifer y Rheolwyr				
Cymhwyster	2013	2014	2015	2016	2017
Dyfarniad Rheolwr Cofrestredig	553	536	486	452	390
Lefel 5 LHSCS (Rheolaeth Breswyl Oedolion)	61	131	229	304	375
NVQ 4 Arweinyddiaeth a Rheolaeth ar gyfer Gwasanaeth Gofal	187	201	183	172	156
NVQ 4 Rheolaeth	181	169	149	140	120
NVQ 4 Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Oedolion)	130	129	120	115	106
NVQ 4 Gofal	57	55	51	48	39
NVQ 4 Rheolaeth ac NVQ 4 Gofal neu Iechyd a Gofal Cymdeithasol	13	13	12	11	10
Cymhwyster gwaith cymdeithasol	19	13	9	10	11
Cymhwyster cyfatebol arall	0	3	5	4	4
Cymhwyster gwaith cymdeithasol a chymhwyster rheoli	0	5	4	4	4
Nyrs Lefel Gyntaf a Rheoli	0	0	2	3	3
Cyfanswm	1,201	1,255	1,250	1,263	1,218

- Mae gan bob rheolwr gymhwyster perthnasol ac, erbyn hyn, mae gan bron i draean ohonynt (31 y cant) Ddiploma Lefel 5 mewn Arweinyddiaeth ar gyfer Gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Rheolaeth Breswyl Oedolion) Cymru, sef y cymhwyster presennol sy'n caniatáu i reolwyr gofrestru. Dyma gynnydd o gymharu â 24 y cant yn 2016.

Tabl 11: Cofrestru gyda'r Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth (NMC)

Cofrestru â'r NMC	2014		2015		2016		2017	
Wedi cofrestru	25.3%	317	22%	279	22.7%	287	20.4%	248
Wedi cofrestru'n flaenorol	4%	50	3.5%	44	3.2%	41	2.7%	33
Cyfanswm		367		323		328		281

- Mae 20.4 y cant o reolwyr wedi cofrestru gyda'r NMC hefyd. Dyma ostyngiad o 2.3 y cant ers 2016.

5.6 Oedran a rhywedd

Ffigur 2: Oedran a rhywedd rheolwyr

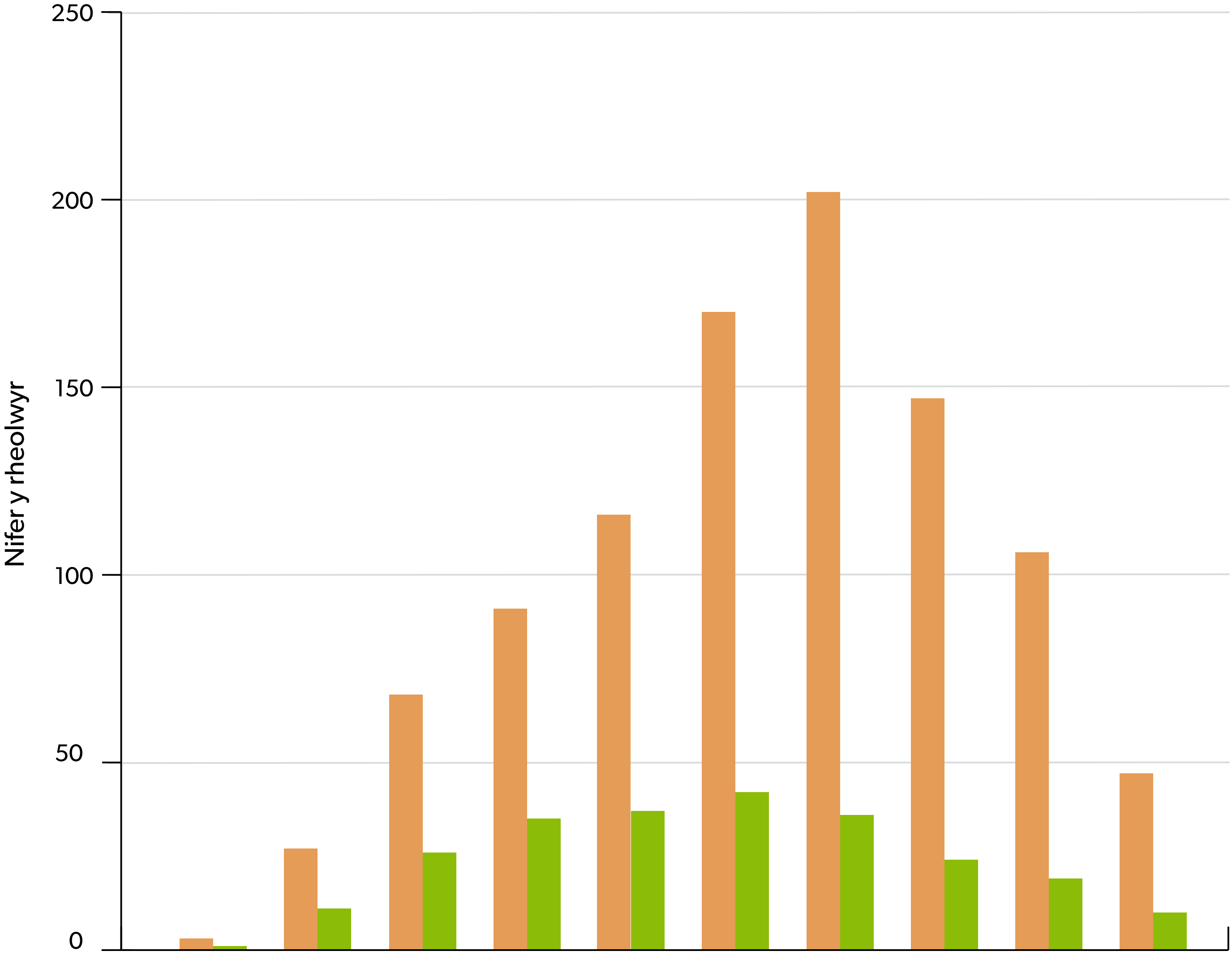

	Odan 25	25 i 30	31 i 35	36 i 40	41 i 45	46 i 50	51 i 55	56 i 60	61 i 65	Dros 65
Menywod	3	27	68	91	116	170	202	147	106	47
Dynion	1	11	26	35	37	42	36	24	19	10

- Oedran cyfartalog rheolwyr ar y Gofrestr oedd 49 oed, sydd heb newid o 2016.
- Mae canran y rheolwyr dros 60 oed yn parhau i gynyddu bob blwyddyn, o 11.2 y cant yn 2013 i 14.9 y cant yn 2017.
- O'r 150 rheolwr newydd a ymunodd â'r Gofrestr ers Mehefin 2016, roedd 116 yn fenywod ac roedd 34 yn ddynion.
- Mae cymhareb y menywod i ddynion yn parhau tua phedair menyw i un dyn.

5.7 Amrywiaeth a'r Gymraeg

Caiff data ar gyfle cyfartal a data ar y Gymraeg eu casglu'n wirfoddol fel rhan o'r broses gwneud cais er mwyn monitro bod y broses gofrestru yn deg.

Tabl 12: Anabledd wedi'i ddatgan

	Canran y rheolwyr			
Anabledd	2014	2015	2016	2017
Oes	1%	0.9%	0.5%	0.5%
Nac oes	99%	99.1%	99.5%	99.5%

Canran y rheolwyr a wnaeth ddarparu gwybodaeth fonitro oedd 83.2 y cant (81 y cant yn 2016).

Tabl 13: Amrywiaeth ethnig

Ethnigrwydd	Cyfanswm	Canran
Gwyn, Gwyn Prydeinig, Gwyn Cymreig, Gwyn Gwyddelig	907	93.2%
Cefndir Gwyn arall	11	1.1%
Cefndir Asiaidd arall	10	1.0%
Asiaidd neu Indiaidd Prydeinig Asiaidd	10	1.0%
Indiaidd	7	0.7%
Du neu Affricanaidd Prydeinig Du	6	0.6%
Cymysg Gwyn ac Asiaidd	3	0.3%
Cymysg Gwyn a Du Caribïaidd	3	0.3%
Ethnigrwydd arall	5	0.5%
Cefndir du arall	2	0.2%
Asiaidd neu Bacistanaidd Prydeinig Asiaidd	2	0.2%
Du Caribïaidd	2	0.2%
Pacistanaidd	2	0.2%
Bangladeshaidd	1	0.1%
Du Affricanaidd	1	0.1%
Cymysg Gwyn a Du Affricanaidd	1	0.1%

O'r 79.9 y cant o reolwyr a ddarparodd wybodaeth am eu hethnigrwydd, disgrifiodd 94.3 y cant ohonynt eu hunain yn wyn. Yng Nghymru yn gyfan gwbl, disgrifiodd 95.6 y cant o'r boblogaeth eu hunain yn wyn[1].

1. Ffynhonnell: "Arolwg Llafurlu Lleol Cymru/Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth 2016: Ethnigrwydd yn ôl awdurdod lleol Cymru" https://statswales.gov.wales/Catalogue/Equality-and-Diversity/Ethnicity/ethnicity-by-year-ethnicgroup

Tabl 14: Gallu'r Gymraeg

	Canran y rheolwyr				
Y Gymraeg (canran)	2013	2014	2015	2016	2017
Rhugl	10.5%	10.2%	10.4%	10.4%	11.3%
Rhywfaint o Gymraeg	20.9%	22.6%	24.2%	23.6%	25.3%
Dim Cymraeg	68.6%	67.2%	65.4%	66.0%	63.4%

- Roedd canran y rheolwyr a ddarparodd wybodaeth am eu gallu yn y Gymraeg yn 83.7 y cant (81.1 y cant yn 2016).
- O'r rheolwyr a ddarparodd y wybodaeth hon, mae'r nifer sy'n rhugl yn y Gymraeg wedi cynyddu mymryn, sef ychydig o dan un y cant. Fodd bynnag, roedd y nifer yn datgan nad oeddent yn siarad Cymraeg o gwbl wedi gostwng 2.6 y cant ers 2016.
- Yng nghyfrifiad 2011, dywedodd 19 y cant o boblogaeth Cymru eu bod yn gallu siarad Cymraeg[2].
- Mae'r holl reolwyr yn rhoi iaith ohebu o'u dewis. Dywedodd 99.1 y cant mai Saesneg oedd yr iaith ohebu o'u dewis.

2. Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011, y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Gofynnodd cwestiwn Cyfrifiad 2011 "A allwch ddeall, siarad, darllen neu ysgrifennu Cymraeg?". Ni wnaeth y Cyfrifiad gasglu gwybodaeth am lefelau rhugldeb nac amlder defnydd.

Manylion cyswllt

Byddem yn falch clywed gennych os oes gennych unrhyw sylwadau neu gwestiynau am yr adroddiad hwn.

Os oedd yr adroddiad yn ddefnyddiol i chi, byddai gennym ddiddordeb yn clywed sut rydych wedi defnyddio'r data.

Gofal Cymdeithasol Cymru
South Gate House, Wood Street, Caerdydd CF10 1EW
Ffôn: 0300 303 3444 | E-bost: gwybodaeth@gofalcymdeithasol.cymru
Gwefan: www.gofalcymdeithasol.cymru | Trydar: @GofCymdeithasol

© (2017) Gofal Cymdeithasol Cymru
Cedwir pob hawl. Ni chaiff unrhyw ran o'r cyhoeddiad hwn gael ei hatgynhyrchu, ei storio mewn system adalw na'i throsglwyddo ar unrhyw ffurf na thrwy unrhyw gyfrwng heb ganiatâd o flaen llaw gan Gofal Cymdeithasol Cymru. Dylai ymholiadau ynghylch atgynhyrchu y tu hwnt i'r cwmpas a ganiateir gan y gyfraith gael eu hanfon at Brif Weithredwr Gofal Cymdeithasol Cymru yn y cyfeiriad a roddwyd uchod.
ISBN: 978-1-911463-55-9

Fformatau eraill
Mae'r ddogfen hon ar gael mewn print bras neu mewn fformatau eraill, os bydd angen.

Mae'r ddogfen hefyd ar gael yn Saesneg.

Dyluniwyd gan Escape to Design www.escapetodesign.co.uk